

Pėstininkų Őautuvas „Berdan Nr.2“

Pavadinimas	Pėstininkų Őautuvas „Berdan Nr.2“
Muziejus	Vytauto Didžiojo karo muziejus
Fondas	pagrindinis
Tipas	Őautuvas (kovos ginklas)
Sritis	istorija, karyba, sausumos pajėgos
Inventorinis numeris	VDKM G 5
Matmenys	ilgis (bendras be durtuvo) – 1348 mm ilgis (bendras su durtuvu) – 1858 mm ilgis (vamzdžio) – 830 mm ilgis (durtuvo bendras) – 590 mm ilgis (durtuvo geleųtė) – 513 mm plotis (durtuvo geleųtė) – 19 mm masė (Őautuvo be durtuvo) – 4,06 kg masė (Őautuvo su durtuvu) – 4,52 kg masė (durtuvo) – 0,46 kg
Medųiagos	plienas, medis
Pagaminimo data	1887 m.
Pagaminimo vieta	Iųevskas, Rusijos imperija

Šis šautuvas yra vienas pirmųjų Vytauto Didžiojo karo muziejaus ginklų rinkinio eksponatų. Šautuvas, dar žinomas pavadinimu „berdankė“, buvo vienas geriausių savo laikmečio ginklų. Jo autorystė priklauso amerikiečiui plk. Hairemui Berdanui (*Hiram Berdan*, 1824–1893), šaunamųjų ginklų dalių išradėjui, JAV pilietinio karo metu vadovavusiam specialiosios paskirties rinkiniams šauliams. Ginklas su tam tikrais pakeitimais buvo pritaikytas Rusijos kariuomenei, o patys pirmieji šio modelio šautuvai buvo riešutmedžio ir beržo apsodais, pagaminti Birminghame, Didžiojoje Britanijoje, bet modernizavus Tulos ginklų gamyklą, šautuvas buvo pradėtas gaminti būtent ten. Šautuvai „Berdan Nr. 2“ buvo gaminami ir kituose Rusijoje ginklų gamybos centruose – Iževske ir Sestrorečke. XIX a. 8-ajame dešimtmetyje šiais šautuvais buvo apginkluota visa Rusijos kariuomenė. Tai buvo šautuvas su šliaužiamąja spyna, užtaisomas vienu šoviniu. Ginklo svoris be durtuvo buvo apie 4200 g. „Berdan Nr. 2“ buvo paskutinis Rusijos kariuomenės vienašūvis masinės gamybos šautuvas. XIX a. 9-ojo dešimtmečio pabaigoje ginkluotėje jį pakeitė naujos kartos šautuvas „Mosin-Nagant“. Norėdama sutaupti lėšų ir nenorėdama atiduoti šių ginklų išlydymui, karinė vadovybė perdarė dalį pėstininkų, dragūnų, kazokų šautuvų ir karabinų į medžioklinius, kurie tapo prieinami civiliams asmenims. Vykstant Pirmajam pasauliniam karui, 1915–1916 m., Rytų fronte trūkstant ginklų, šie šautuvai buvo sugrąžinti į apginklavimą iš ginklų sandėlių. Jais buvo apginkluojami Rusijos kariuomenės užnugario daliniai. Šautuvais „Berdan Nr. 2“ buvo ginkluoti ir atkurtos Lietuvos kariuomenės kariai, kurie juos naudojo Nepriklausomybės kovose ir pirmaisiais taikos metais.

1870 m. modelis, kalibras – 10,75 mm, Nr. 1661. Vidinėje ginklo pusėje, vamzdyje, žemiau taikiklio – mažesnė П apskritime / didesnė П apskritime / D / numeris, kurį dengia apsodas. Ginklo viršuje, vamzdyje, tarp taikiklio ir apkausto – Ижевский Оруже...й заводъ. 1887 г. № 1661; uokse – dvigalvis Rusijos erelis; spynoje – Nr. И55...9 ir 7... (prie rankenėlės); buožės pado apkauste – strėlė (Iževsko ginklų gamyklos žymuo). Ginklo išorinėje pusėje, uokse – 1661; taikiklio pagrinde – B; vamzdyje, žemiau taikiklio – T apskritime / D / 3 / T su karūna. Ginklo apačioje, tarp priekinio nuleistuko apsaugos tvirtinimo varžto ir nuleistuko apsaugos – vienareikšmiškai neidentifikuojami simboliai. Išorinėje ginklo pusėje buožėje yra žalvarinė plokštelė su senu numeriu 7. Ginklas be grūstuvo. Apsodas pagamintas iš šviesios spalvos medienos, lakuotas. Ginklas su adatiniu keturbriauniu 1870 m. modelio pėstininkų durtuvu. Durtuvo apatinėje pusėje alkūnėje: П apskritime / ВФ / strėlė. Durtuvo viršutinėje pusėje alkūnėje – Nr. 71556. Trūksta durtuvo fiksavimo žiedo varžto.